

Gemeente van Christus,

Kijkt u wel eens naar het TV-programma "Het Familiediner"? Hierin probeert EO-coryfee Bert van Leeuwen om familieleden bij elkaar te brengen die al jaren ruzie hebben en het contact hebben verbroken.

Het Familiediner is trouwens niet het eerste in z'n soort. Jaren geleden had je al een programma op televisie met de titel "Het spijt me". Herinnert u zich dat nog?

Toen was het Caroline Tensen die mensen met elkaar probeerde te verzoenen die al heel lang met elkaar gebrouilleerd waren. Dat deed ze door namens de één een bloemetje aan te bieden aan de ander.

Met een cameraman in haar kielzog belde Caroline dan aan bij de betreffende gekwetste ziel. Dat leverde emotionele televisie op, dat kunt u zich wel voorstellen.

Menigmaal barstte de persoon in kwestie in tranen uit, het oude zeer kwam weer boven, maar vaak ook de opluchting dat dat eindelijk doorbroken werd. Na de acceptatie van de bloemen volgde dan ook de echte ontmoeting en verzoening tussen die twee mensen, waarbij alles werd uitgesproken en bijgelegd.

Maar het kwam ook wel eens voor, dat degene die de bloemen kreeg aangeboden, resoluut weigerde. En dat hij of zij niet in tranen uitbarstte, maar in scheldkanonnades. Of de deur heel hard dichtsmet in het gezicht van Caroline. Maar, moet zij gedacht hebben, ook dat levert kijkcijfers op, want leedvermaak is ook vermaak, nietwaar?

Zoals het bij het familiediner ook altijd spannend is als de limousine aankomt bij het restaurant waar het *Wiedergutmachungsetentje* moet plaatsvinden: zijn de kemphanen wel in de auto gestapt? Of blijkt de limousine leeg te zijn?

Degenen die weigeren op de uitnodiging in te gaan, die voelen zich kennelijk té diep gekwetst en teleurgesteld, té belazerd en bedonderd, té boos en verbitterd. Ze kunnen niet vergeven, in elk geval niet zomaar, niet nu, nog niet.

Je kunt zo hard geraakt zijn door een ander, zo versteend door wrok, dat vergeving wel het laatste is waar je aan moet denken.

Misschien herken je dat gevoel wel. Dat iemand je zo gekwetst heeft, dat de zin tot toenadering, tot vergeving en verzoening, je voor lange tijd vergaat. En vaak zijn het mensen die heel dicht bij je staan, die je het hardst kunnen raken.

En soms stelt iemand je keer op keer teleur. En ben je al vaker met hem of haar opnieuw begonnen.

Of andersom, misschien heb je zelf wel eens iemand zodanig zeer gedaan, bedoeld of onbedoeld, dat het die ander moeilijk viel - of valt - om jou te vergeven.

Hoezeer je daar ook naar verlangt, en hoezeer die ander het ook probeert. Vergeven is moeilijk als er echt iets kapot is gegaan. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. En niet alles wat stukgaat, kan toch gelijmd worden?

Daarom is de vraag die Petrus vanmorgen aan Jezus stelt, ook helemaal geen gekke vraag: "Heer, als mijn broeder of zuster tegen mij zondigt, hoe vaak moet ik dan vergeving schenken?"

Ja, hoe vaak kun je dezelfde persoon vergeven? Wanneer heeft iemand het te bont gemaakt? Wanneer is de maat vol? Wanneer komt het punt dat je mag zeggen: je zakt er maar in. Het hoeft niet meer. Wij zijn klaar met elkaar...

Hoe vaak moet ik vergeving schenken? Twee keer? Drie keer? Petrus doet alvast een gok: "tot zevenmaal toe?" Eigenlijk vraagt hij: moet je iemand *altijd* vergeven? Want zeven in de bijbel, dat weet je, dat is het getal van de volheid. Dat betekent dus: altijd, helemaal, volledig.

Maar Jezus antwoordt: "Niet tot zevenmaal toe, zeg ik je, maar tot zeventig maal zeven." *Zeventig maal zeven*. Dat is een bizar getal. Als zeven al betekent: altijd, dan moet zeventig maal zeven betekenen: oneindig, eeuwig.

Eigenlijk zegt Jezus: voor vergeving is geen maat te geven. Althans, geen menselijke, maar een goddelijke maat.

Maar ja, oneindig vergeven, is dat voor een mens dan wel op te brengen? Is het niet teveel gevraagd? Misschien moeten we dit soort uitspraken van Jezus maar niet zo letterlijk nemen. Óf maar snel vergeten en net doen alsof we het niet gehoord hebben?

Maar om dát te voorkomen, vertelt Jezus er een onvergetelijke gelijkenis bij. Één uit de categorie 'koninkrijk der hemelen'. Met bekende personages: een koning en zijn dienaren, oftewel God en zijn mensen.

Een koning eist bij zijn dienaren de schuld op die ze hebben uitstaan. En een van hen heeft zo'n grote schuld, dat hij die nooit kan terugbetalen: 10.000 talenten. Omgerekend in euro's: een miljoenenschuld.

Om hem die schuld toch te laten inlossen, beveelt de koning dat de man verkocht moet worden met zijn gezin erbij. De dienaar valt op zijn knieën en smeekt de koning om genade; hij zal alles doen om de schuld in te lossen. De koning krijgt medelijden, hij laat de slaaf gaan en scheldt hem zelfs zijn hele schuld kwijt! Dat is nog 's royaal. Zeven maal zeventig.

De schuld is vergeven, de man is vrij, verlost van zijn last. Gratis, d.w.z. uit genade. Daar wordt-ie spontaan een dankbaar en mild mens van, zou je denken. Maar de dienaar is nog niet buiten of hij ziet iemand die hem nog geld schuldig is: 100 denarie. Een schijntje vergeleken met die 10.000 talenten.

Maar hij grijpt de man bij de strot en sist hem toe: ik krijg nog geld van jou. En ook die man smeekt om genade, om respijt. "Geef me tijd, ik zal alles terugbetalen." Maar de dienaar kent geen medelijden, hij duldt geen uitstel en laat de man oppakken.

Als de koning hiervan hoort, laat hij de dienaar bij zich roepen: "Heel die schuld van jou", zegt hij, "die heb ik je kwijtgescholden, omdat je me erom smeekte. Dan had jij toch zeker ook medelijden moeten hebben met die andere man, zoals ik medelijden heb gehad met jou?"

De koning is zo kwaad dat hij de man laat folteren tot hij zijn schuld heeft afbetaald. Elke cent.

En alsof de boodschap nog niet duidelijk is, zegt Jezus erbij: "Zo zal mijn hemelse vader ook ieder van jullie behandelen die zijn broeder of zuster niet van harte vergeeft."

Zo, daar kunnen we het mee doen. Jezus is een harde leermeester. Maar het gaat hier dan ook om iets heel wezenlijks. Er zit iets dreigends in het verhaal, zeker, maar vergis je niet: het is evangelie: goed nieuws.

Let goed op de volgorde in het verhaal: de eerste dienaar krijgt zijn schuld door de koning kwijtgescholden, nog vóórdat hij de andere man tegenkomt. Nog vóór hij het verdiend heeft. Dat heet genade.

Dat wil zeggen: als je God om vergeving vraagt, voor al wat er misgaat in je leven, voor een ieder die je gekwetst hebt, of voor de keren dat je God verdriet deed - als je het vraagt, vergeeft hij je. Onvoorwaardelijk. Niet omdat je dat verdient, maar omdat God God is. Dat is stap 1.

En dààrom – en dat is stap 2 - moet je ook een ander vergeven. Niet omdat die ander dat verdient. En niet omdat jij anders zelf van God geen vergeving krijgt, nee, maar omdat je die al hébt.

Je moet een ander vergeven, niet uit angst voor God, maar uit dankbaarheid en vreugde. Want onze schuld is ingelost, wij zijn vrije mensen. Die opnieuw kunnen beginnen.

Gods genade is een kostbaar geschenk, waar een mens uit kan leven. Maar je moet het wel doorgeven, aan anderen. Want we maken allemaal fouten en genade is iets wat we allemaal nodig hebben, en wat je elkaar dus ook niet mag onthouden.

Het doet me denken aan een lied van Tom Walker, dat we zo dadelijk zullen horen: I will leave a light on. Dat gaat over een vriend van hem, die verslaafd raakt aan de drugs en daardoor steeds verder afglijdt.

Verslaving, of het nu aan drugs, drank, seks of aandacht is, verslaving is destructief, voor de verslaafde en voor z'n omgeving. En soms moet die omgeving de banden verbreken, omdat het niet anders gaat.

Maar Tom Walker wil zijn vriend toch laten weten dat hij altijd terug kan komen. Terug naar huis. En dat thuis, dat noemt hij:

*a place where you'll be
Safe to feel our grace
'cause we've all made mistakes*

Een veilige plek waar je onze genade voelt
wánt we hebben allemaal fouten gemaakt.

Ja, we maken allemaal fouten, of het leven loopt ongelukkig. En we hebben allemaal genade nodig.

Dat woord genade kom ik de laatste tijd vaker tegen. Vrijdag las ik in de krant een pleidooi om in Nederland anders om te gaan met mensen die grote schulden hebben. Schulden die vaak het gevolg zijn van toeval. Mensen worden ziek, verliezen een partner, worden opgelicht, raken verslaafd of gaan failliet.

Het innen van die schulden kost vaak veel tijd en geld en levert weinig op. Als gevolg lijdt de schuldenaar jarenlang armoede, terwijl de schuldeiser nauwelijks iets van z'n geld terugziet.

Een onderzoeker pleit er daarom voor om die schulden sneller kwijt te schelden. Hij zegt, en ik citeer: "We moeten van straf naar vergiffenis en genade." Dat is toch bijzonder, dat deze door en door bijbelse noties klinken in een maatschappelijk rapport.

En waar heb ik dat woord genade laatst toch meer gehoord? Oh ja, uit de mond van onze premier! Die pleitte voor het belang van, zoals hij het noemde: “typisch Nederlandse waarden als mildheid en genade.”

Ik had geen idee dat dat typisch Nederlands was. Wat ik wél typisch vond, is dat Rutte pas voor genade pleitte toen zijn eigen minister Grapperhaus in ongenade viel. Maar goed, beter laat dan nooit.

En hopelijk vinden wij als land ook ooit nog eens genade en vergeffenis in de ogen van vluchtelingenkinderen, die wij geweigerd hebben te redden. Ondanks die “typisch Nederlandse” waarden als mildheid en genade...

Want dat is het punt: genade, liefde, vergeving, die wij ontvangen, die moeten we niet voor onszelf houden, die moeten we doorgeven. Doorgeven aan een ander die het net zo hard nodig heeft als wij.

En weet je wat het aardige is met vergeving? Dat als je die aan een ander doorgeeft, dat je er ook iets voor terugkrijgt. Niet voor niets zegt de bijbel: wie geeft, zal ontvangen.

Herman van Veen zei eens: “Als Jezus zegt: vergeeft uw vijanden, dan zegt hij dat niet ten behoeve van onze vijanden, maar ten behoeve van onszelf. En omdat liefde zoveel schoner is dan haat.”

Het mes snijdt aan twee kanten. Als je een ander vergeeft, verlost van z'n schuld, dan word je zelf óók verlost. Namelijk verlost van wrok- en haat gevoelens, die je van binnen verteren, die energie kosten. Want boos zijn op iemand kost zo verschrikkelijk veel energie. Daar heb je vooral jezelf mee.

En dit betekent allemaal níet dat vergeving vragen of vergeving schenken nu ineens een fluitje van een cent is. Nee, het blijft taaie kost, en het lijkt soms onmogelijk. Met of zonder Caroline Tensen, Bert van Leeuwen of wie dan ook.

En omdat het moeilijk blijft, daarom bidden wij het élke week in het Onze Vader-gebed. Misschien doe je soms net alsof je het niet hoort, of bid je er per ongeluk overheen, maar het stáát er toch echt: “Vergeef ons onze schulden, zoals *ook wij* vergeven onze schuldenaren.” Zoals ook wij, dat zijn jij en ik.

Laat dus altijd een lichtje branden, als teken van genade en een nieuw begin. Zodat de ander in het donker de weg terug naar jou kan vinden. Zoals Tom Walker zingt: *I will leave a light on.*

Amen.